

Charme-offensief Sovon voor exoten

Onderzoekers breken lans voor Nijlgans

Het lijkt wel alsof de vogelonderzoekers van Sovon de exoten onder de vogels een steuntje in de rug willen geven. Dat kunnen ze ook wel gebruiken. Er zijn nogal wat vogelaars opgeleid met het oude adagium dat exoten bedreigend zijn voor inlandse soorten. Vooral als die zich ‘invasief’ gedragen. Daardoor zouden inlandse soorten het onderspit dreigen te delven, hetgeen onze nationale trots geweld aandoet. In Fitis nummer 3 van vorig jaar (‘Nijlgans in de ban gedaan’, Fitis, jrg 56, pag. 131) maakten we de uitslag van een onderzoek onder leden van de Vogelwerkgroep bekend, waaruit bleek dat een kleine meerderheid van de leden, die onze vragenlijst hadden ingevuld, voorstander is van het afschieten van exoten als de Nijlgans. Sovon heeft eind vorig jaar een themanummer van Vogelbalans, een jaarlijkse uitgave over de trend en stand van vogelsoorten, gewijd aan exoten.

In dit themanummer gaat directeur Theo Verstrael van Sovon in op de felle veroordelingen van ‘de negatieve effecten van exoten als de Nijlgans’. Verstrael zoekt de nuanciering: “Hoe dan ook blijft het verstandig ons te realiseren dat exoten er zijn en ook zullen blijven”. Verstrael baseert zijn uitspraak onder meer op wetenschapper Laura

Verbrugge (werkzaam bij twee Finse universiteiten), die een heel andere kijk op exoten heeft: “Beschouw je als mens onderdeel van een groter ecologisch systeem en accepteer dus dat er nieuwe soorten worden ingevoerd”. Deze nieuwe zienswijze lijkt zo langzamerhand in Nederland meer aanhangers te krijgen en dat is een van de

Een uitje van een FAMILIE NIJLGANS Foto: Lida Zaremba

redenen voor Sovon om rond dit thema een speciale uitgave te maken. Het is een overzichtelijk blad geworden met een duidelijke stellingname in het voorwoord, uitleg over wat een exoot is en hoe ze naar Nederland komen: als ontsnapte of vrijgelaten siervogel, uitgezet voor de jacht zoals de Rode Patrijs en de Fazant, of door transport (bijvoorbeeld via schepen).

Nijlgans, Canadese Gans en Halsbandparkiet worden geboekstaafd als 'uitgesproken invasieve exoten', wat zoiets betekent als dat ze van de zwaarste categorie 'vreemde vogels' zijn. Tegenwoordig broeden zo'n 15 soorten exoten in Nederland. Menig soort is door vogelhandelaren ingevoerd en vervolgens ontsnapt. Slechts weinig soorten komen blijvend tot broeden.

Succesvolle vestigingen

Sovon besteedt in deze 'special' veel aandacht aan de Nijlgans, die pas eind jaren '60 van de vorige eeuw in de omgeving van Den Haag begon te broeden. Van daaruit ging het snel. Zo'n dertig jaar later is de Nijlgans te signaleren in Zuid-Zweden, Oostenrijk en het Iberisch Schiereiland. In sommige jaren

zouden in Nederland 20.000 Nijlganzen zijn geschoten. Maar dat had geen blijvend effect op de aantallen die in Nederland verblijven. Desalniettemin hebben de onderzoekers van Sovon geen aanwijzingen gevonden dat de Nijlgans inheemse soorten verdringt. De sterke kanten van de Nijlgans zijn dat ze al heel vroeg beginnen met broeden en met veel lef en kabaal hun nesten verdedigen. Veel broedsels komen dan ook tot wasdom.

Naast de reeds genoemde soorten komen hier soms ook broedgevallen voor van de Mandarijneend, de Heilige Ibis, Monniksparkiet en Bruinkopdiksnavelmees (enkele paartjes in de buurt van Weert). De meeste langskomende exoten zijn na een korte tijd weer verdwenen of worden uitgemoord, zoals de Huiskraai.

Negatief of positief?

Boeiend in deze speciale uitgave is ook het interview met Laura Verbrugge, die heeft onderzocht hoe Nederlanders aankijken tegen exoten en exotenbeheer. Haar stelling: "Hoe aaibaarder een exoot, hoe meer draagvlak die heeft bij het publiek." Volgens haar laten beleids-

CANADESE GANZEN in de Hekslootpolder, Foto: Lida Zaremba

makers zich vooral sturen door de negatieve impact van exoten. Verbrugge bepleit een andere insteek: kijk ook eens naar het nut en de betekenis van exoten.

Momenteel voeren alle lidstaten van de Europese Unie hetzelfde beleid inzake exoten. Voor vijf soorten vogels is afgesproken dat zij actief bestreden moeten worden vanwege bedreiging van inheemse soorten of schade aan de landbouw: Heilige Ibis, Huis kraai, Nijlgans, Rosse Stekelstaart en Treurmaina. Verbrugge vindt dit een negatieve benadering. Zelf wil ze graag ook meer rekening houden met positieve effecten die exoten kunnen leveren.

De Sovon-special geeft verder inzicht in de stand van zaken voor de Casarca (boeiend!) en de Fazant, die tegenwoordig wettelijk als een inheemse vogel

wordt beschouwd, maar intussen in grote delen van het land zeldzaam is geworden en het doemscenario van de Patrijs dreigt te volgen. Tenslotte worden de vestigingskansen gewogen van Alexanderparkiet, Bruinkopdiksnavelmees, Sint-Helenafazantjes en Japanse Nachtegaal.

Kortom, deze Vogelbalans heeft een boeiend thema en is meer dan de moeite waard, maar heeft ook geen echte oplossing over hoe met exoten om te gaan. Het is dus wellicht het beste de lijn van directeur Verstrael te volgen: "Het is verstandig ons te realiseren dat er exoten zijn en ook zullen blijven."

Het themanummer is te vinden op <https://www.sovon.nl/vogelbalans>.

■ Jan Kuys